

Oktober 1802, og det var jo, som de Herrer vide, Tanken, at den skulde udgjøre et Led af den almindelige Skat paa Besiddelsen, Brugen og Nyttens af alle faste Eiendomme. Tanken var, at Landbrugeren skulde svare Hartkornsskat, og Ikke-Landbrugeren Bygningskat, fordi Bygningskatten i de allerfleste Tilfælde udredes af Leieren, og vil man beregne Bygningskattens Størrelse, hvor Meget en Mand's Husrum fordyres ved Bygningsafgiften, vil det vise sig, at det svarer til Hartkornsskatten. Det, som en Landbruger betaler i Hartkornsskat, svarer omtrent til det, som en Ikke-Landbruger betaler mere i Husleie paa Grund af Bygningsafgiften. Der kan være Mangler ved Udjørelsen, men Hovedtanken i Forordningen er udtalt klart og tydeligt og er i og for sig korrekt. Dernæst har Hartkornsskatten til Staten den Fordel, at den er fast; den er jo ikke legal fast, men ved Sædvanen slaaet fast til et uforanderligt Beløb. Kommuneskatten af Hartkornet er derimod i sit Princip fuldstændig meningsløs, fordi den mangler det Supplement, som ene og alene kan give Hartkornsskatten sin Berettigelse, nemlig Bygningsafgiften for Ikke-Landbrugeren; man har overset, at Hartkornsskatten alene kun er en Stump af Skatten og har glemt det, som ene og alene giver den sin Berettigelse, dens Supplement, Bygningskatten. Det er den ene Ulempe ved den kommunale Hartkornsskat. Den anden er den, at istedetfor at være fast er den i høi Grad stigende. Det er jo vel saa, at man ikke kan fuldt ud udsøndre Hartkornsskatten og Formue- og Veilighedskatten i de statistiske Data fra langt tilbageliggende Tidrum. Jeg maa derfor slaa dem sammen, men det forandrer jo ikke Sagen, da man veed, at Formue- og Veilighedskatten nu kun udgjør omtrent $\frac{1}{4}$. For en Menneſkealder siden udredede Sognekommunerne kun $2\frac{1}{2}$ Million Kroner om Aaret, nu udrede de 9—10 Millioner. Altsaa, da Hartkornsskatten til Staten blev sat i 1844, udredede Kommunerne i Hartkornsskat kun $2\frac{1}{2}$ Million Kr., og medens Statskatten blev staaende, er Kommuneskatten voren fra $2\frac{1}{2}$ Million til mellem 9 og 10 Millioner — jeg kan ikke sige Tallet saa nøie. Dette er — forekommer det mig — en virkelig stor Ubillighed, en stor Urimelighed vil jeg hellere sige, med Hensyn til Kommuneskatten paa Landet. Det er en saa væsentlig Ulempe, at det maa være magtpaaliggende at faae det forandret. De væsentligste af de fremhævede Ulemper blive, saa forekommer det mig, ogsaa i Virkeligheden afhjulpne ved dette Forslag. For Hartkornsskattens Vedkommende er Bestemmelsen jo, at det, der nu svares til Kommunen, skal slaaes fast som en Art

Grundbyrde, som en Art Gammelſkat. Jeg antager nemlig, at Bestemmelsen vil være at udføre saaledes, at for enhver Eiendom bliver der slaaet fast et bestemt Beløb, som saa bliver liggende som Gammelſkat. Det vilde være den naturlige Fremgangsmaade, men der kunde ogsaa tænkes andre Former. Nu rejser sig det Spørgsmaal, hvorvidt en saadan Fremgangsmaade er berettiget, og fra forskjellige Sider, navnlig af den sidste ærede Taler (Singerslev), er der rejst forskellige Indvendinger derimod. Det er sagt, at det var en Ubillighed mod Landbruget, at man vilde lægge en tredobbelt Skat paa Landbruget ved saaledes at slaa Hartkornsskatten fast. Jeg kan ikke se, at det paa nogen Maade er berettiget. Det Beløb, der skal lægges paa Hartkornet og paa Sognebeboerne, er jo det, som vedkommende Kommune selv bruger, men ikke, hvad andre Kommuner bruge; det er Sognets egne Udgifter, som skulle fordeles, og naar nu det ærede Medlem mener, at dette efter Forslaget vil i høiere Grad blive lagt paa Landmanden end paa Ikke-Landmanden i Sognet, saa er dette ikke Tilfældet. Hvad er det, der sker ved denne Lov? Ved denne Lov er der givet Afgang til at beskaffe de Ikke-Landmænd, som nu ere fri, Fabrikanter, dem, der ere Bygninger, Vyksteder, og som nu ere fritagne, det vil sige, ikke fritagne for Formue- og Veilighedsstat, forsaavidt de bo i Kommunen, men for de tre Fjerdedele af Skatten, Skatten paa de faste Eiendomme. Hovedtanken i Forslaget er nu, at medens man tidligere lagde $\frac{3}{4}$ af Skatten paa den faste Eiendom, det vil sige paa Hartkornet alene, vil der nu aabnes Afgang til at lægge den væsentligste Del, navnlig af alt det Tilkommende, paa Alle og altsaa i høiere Grad end tidligere hidbragte Elementer, som ere fritagne for Skat. Ogsaa de, som bo udenfor Kommunen, men have Indtægt derfra, ville nu kunne beskattes. Jeg kan altsaa ikke indrømme, at Landbrugerne faae større Skatter end tidligere, de faae netop mindre Skatter, fordi der i høiere Grad end tidligere vil blive indbraget under Beskatningen Elementer, som hidtil have været fritagne for de $\frac{3}{4}$ af Byrden. Hartkornseierne komme saaledes, ikke til at betale det tredobbelte Beløb, men Beløbet bliver kun paalaagt paa tre Maader, og selve Beløbet vil blive mindre. Det er naturligvis muligt, at det i enkelte Tilfælde vil stille sig anderledes; men jeg tror ikke, der er Tvivl om, at vil der i Hovedsagen ske nogen Forandring, saa vil den være til Lettelse for Landbrugeren. Der er dernæst fremkommet Indvendinger fra en anden Side imod at slaa Skatten fast, nemlig fra det